

Apotekstatistikk 2017

Innhold

1. Innledning	3
2. Konklusjoner 2017	3
4. Omsetning og driftsresultat	6
5. Antall apotek.....	8
6. Økonomien i apotekkjedene, grossistene og holdingselskapene	9
7. Driftstøtte og fraktrefusjon.....	10
8 Nettapotek.....	11

1. Innledning

Apotekstatistikken baseres på innrapporterte regnskapstall for det enkelte apoteks totalomsetning i regnskapsåret. Regnskapsmaterialet bygger på informasjon om enkeltapotek etter retningslinjer fastsatt av Legemiddelverket. Retningslinjene finnes på www.legemiddelverket.no. Dersom ikke annet er oppgitt, er apotekstatistikken kilden for tall i dokumentet.

De fleste apotekene i Norge er organisert som avdelinger eller aksjeselskap, i apotekkonsern med tilhørende legemiddelgrossister. Man må derfor vurdere regnskapstallene for apotek, grossist og kjede i sammenheng.

Alle beløp er uten merverdiavgift dersom annet ikke er oppgitt.

2. Konklusjoner 2017

- Det ble gitt 19 nye apotekkonsesjoner i 2017. Ved årsskiftet 2017-2018 var det 908 apotekkonsesjoner.
- For primærapotek med helt driftsår, nevnes ulike nøkkeltall (oppgitt i prosent av driftsinntektene):
  - Driftsresultatet utgjorde i 2017 3,3 %, i likhet med i 2015 og 2016
  - Vareforbruket var i 2017 70,4 % mot 70,0 % i 2016.
  - Personalkostnadene var 17,1 % og er redusert med 0,4 % fra 2016.
  - Lokalkostnader økte med 0,1 prosentpoeng til 3,3 % fra 2016 til 2017.
  - Andre driftskostnader utgjorde i 2017 4,5 % (en reduksjon fra 4,8 % året før).
- Totalomsetningen for sykehusapotek og primærapotek var i 2017 på 28,6 mrd kr. Dette tilsvarer en økning på 7,1 % fra 2016 til 2017 (primærapotek 6,5 % og sykehusapotek 10 %).
- Andel primærapotek med negativt driftsresultat er redusert med ett prosentpoeng til 28 % sammenlignet med 2016. Utviklingen skyldes i stor grad en nedgang i antall apotek med negativt driftsresultat i minst og mindre sentrale kommuner.

3. Regnskapsstatistikk 2017

Tabellen på neste side viser utviklingen i en del sentrale nøkkeltall for primærapotek fra 2002 til 2017. I beregningene av de økonomiske nøkkeltallene har vi valgt kun å se på de apotekene som har hatt et helt driftsår i 2017. Dermed blir ikke oppstartskostnader for nye apotek samt ekstraordinære inntekter for apotek som er solgt i løpet av året, regnet med.

Boots Norge AS har regnskapsår som avviker fra kalenderåret, med regnskapsperiode fra 1. september 2016 til 31. august 2017.

Tabell nr. 1

Regnskapsstatistikk for alle primærapotek med fullt driftsår								
	2002	2005	2010	2015	2016	2016	2017	2017
	%	%	%	%	%	1000 kr	%	1000 kr
Sum driftsinntekter	100	100	100	100	100	20 443 558	100,0	21 854 581
Sum inngående balanse	4,9	5,0	6,9	6,3	7,1	1 450 894	7,0	1 522 821
Varekjøp	78,6	75,3	71,6	69,4	69,9	14 284 904	70,4	15 391 844
Sum utgående balanse	5,8	5,1	6,6	7,0	7,3	1 485 361	7,0	1 528 238
Vareforbruk	77,7	75,2	71,9	68,7	69,7	14 250 437	70,4	15 386 427
Legemiddelavgift	0,9	0,8	0,3	0,3	0,3	62 665	0,3	57 157
Sum vareforbruk	78,6	76,0	72,2	69,0	70,0	14 313 102	70,4	15 386 427
Sum personalkostnader	15,1	14,0	16,6	18,2	17,5	3 584 716	17,1	3 733 069
Sum ordinære avskrivninger	1,0	1,3	1,1	1,3	1,2	238 527	1,1	238 307
Sum lokalkostnader	2,0	2,1	2,8	3,2	3,2	657 486	3,3	721 019
Sum andre driftskostnader	2,5	3,6	3,5	4,9	4,8	972 711	4,5	992 769
Sum driftskostnader	99,2	97,0	96,3	96,7	96,7	19 766 542	96,7	21 128 748
Sum driftsresultat	0,8	3,0	3,7	3,3	3,3	677 016	3,3	725 833
Finansinntekter	0,5	0,1	0,5	0,3	0,1	27 886	0,1	30 670
Finanskostnader	-0,8	-0,3	-0,1	-0,1	-0,2	-39 081	-0,1	-26 904
Netto finanskostnader	-0,3	-0,2	0,4	0,2	-0,1	-11 195	0,0	3 766
Resultat før driftstøtte	0,5	2,8	4,1	3,5	3,3	665 793	3,3	729 582
Driftstøtte	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	3 421	0,0	3 086
Sum apotekets overskudd	0,6	2,9	4,2	3,5	3,3	669 214	3,4	732 668
Avskrivning goodwill	1,2	1,0	1,1	0,0	0,1	24 768	0,9	186 423

Konsumprisindeksen steg 1,7 % i perioden januar 2017 til desember 2017. ¹
n = 829

¹ <https://www.ssb.no/kpi>

Vareforbruksprosenten økte med 0,4 prosentpoeng, til en andel på 70,4 % av driftsinntektene i 2017. Personalkostnadene er redusert med 0,4 prosentpoeng til 17,1 %. Lokalkostnadenes andel i forhold til driftsinntektene økte fra 3,2 % i 2016 til 3,3 % i 2017. Andre driftskostnader er redusert fra 4,8 % til 4,5 %. Driftsresultatsmarginen er uendret på 3,3 %.

Tabell nr. 2

Sentralitet	Antall apotek	Antall apotek med neg. driftsresultat	Andel apotek med neg. driftsresultat	Gj.snittlig neg. driftsresultat
Minst sentrale kommuner	74	12	16 %	-604
Mindre sentrale kommuner	50	6	12 %	-552
Noe sentrale kommuner	144	39	27 %	-739
Sentrale kommuner	559	172	31 %	-1231
Alle apotek	828	229	28 %	-1097

Feil! Ugyldig kobling.

I 2017 viste 229 primærapotek med helt driftsår et samlet negativt driftsresultat på 251 mill. kr, mens samlet negativt driftsresultat i 2016 var på 232 mill. kr fordelt på 228 apotek. I 2017 hadde 28 % av primærapotekene et negativt driftsresultat (1 % reduksjon sammenlignet med 2016).

Apotek i sentrale strøk er i 2017, som i tidligere år, overrepresentert blant apotekene som drives med negativt driftsresultat. Antall apotek med negativt driftsresultat i minst og mindre sentrale strøk er redusert fra hhv 25 i 2015 og 22 i 2016 til 18 apotek i 2017. Dette fremkommer ved å dele apotekene inn etter Statistisk sentralbyrås kommuneklassifisering, se følgende tabell som inneholder primærapotek med helt driftsår.

4. Omsetning og driftsresultat

Alle apotek

Tabell nr. 3

Omsetningsutvikling										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total omsetning for primærapotek (i milliarder kr)	14,4	14,8	15,2	15,4	16,00	16,5	18,0	19,3	20,7	22,0
Total omsetning for alle apotek inkl sykehusapotek (i milliarder kr)	17,8	18,4	19,1	19,5	20,5	21,2	23,1	24,9	26,7	28,6

Total omsetning for alle apotek var på 28,6 mrd. kr i 2017. Det tilsvarer en vekst på 7,1 % fra 2016.

Primærapotek

Primærapotekene hadde i 2017 en totalomsetning på 22,0 mrd. kr, hvorav apotek med drift bare deler av året utgjorde 0,2 mrd. kr. Apotek med fullt driftsår hadde en samlet omsetning på 21,8 mrd. kr. Totalomsetningen for alle primærapotek vokste med 6,5 % fra 2016 til 2017.

I Norge fastsetter Statens legemiddelverk maksimale priser og apotekavanse på alle reseptpliktige legemidler til mennesker. Priser og avanser på reseptfrie legemidler, handelsvarer og veterinære legemidler er ikke regulert.

Tabell nr. 4

Andre nøkkeltall 2017 - Primærapotek helt driftsår		
	Mill. kr	% av totalomsetningen
Handelsvarer	5 167	23,6
Reseptfritt	2 044	9,4
Areal m ²	197 605	
Årsverk	5822	
Antall apotek i grunnlaget	829	

Omsetningen i primærapotekene er fordelt på handelsvarer 23,6 % og reseptfrie legemidler 9,4 %. Dette innebærer at 33,0 % av apotekenes omsetning ikke er omfattet av statens pris- og avanseregulering på legemidler. I 2007 var tilsvarende andel 29 % (18,5 % handelsvarer og 10,5 % reseptfritt). Apotekenes omsetning av handelsvarer og reseptfrie legemidler har økt fra 2016 til 2017, mens omsetningsandelen har falt med henholdsvis 0,6 og 0,1 prosentpoeng sammenlignet med 2016. Dette skyldes i stor grad en prisøkning på reseptpliktige legemidler i samme tidsperiode.

Ser man på hvordan omsetningen fordeler seg i henhold til sentralitet, får man følgende bilde (primærapotek med helt driftsår):

Tabell nr. 5

Sentralitet	Sum driftsinntekter (mrd NOK)	Fordeling driftsinntekter (%)	Gjennomsnittlig omsetning per apotek (mill NOK)	Gjennomsnittlig driftsresultat per apotek (mill NOK)
Minst sentrale kommuner	1,8	8,3	24,6	1,3
Mindre sentrale kommuner	1,5	6,7	29,4	1,3
Noe sentrale kommuner	3,7	17,1	25,9	1,0
Sentrale kommuner	14,8	67,8	26,5	0,8
Alle apotek	21,8	100	26,4	0,9

Gjennomsnittlig omsetning per primærapotek med fullt driftsår var på 26,4 mill. kr i 2017 (Sammenlignet med 25,5 i 2016). Apotek i minst sentrale kommuner ligger noe under gjennomsnittet, mens apotek i mindre sentrale kommuner omsetter for 3 mill. kr mer enn gjennomsnittet. Norges største primærapotek omsatte for 160 mill. kr.

Gjennomsnittlig driftsresultat i primærapotek med helt driftsår var på 0,9 mill. kr. Apotek i mindre sentrale kommuner har i gjennomsnitt et høyere driftsresultat enn apotek i sentrale kommuner.

Apotek med negativt driftsresultat omsetter i gjennomsnitt for 19,7 mill. kr med et driftsresultat på -1,1 mill. kr. I samsvar med funnene for alle apotek, er også resultatet for apotek med negativt driftsresultat i mindre sentrale kommuner noe bedre enn i sentrale kommuner.

Sykehusapotek

Tabell nr. 6

Totalomsetning sykehusapotek										
	2002	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sum omsetning (mrd NOK)	2,0	2,6	3,9	4,1	4,4	4,6	5,1	5,6	6,0	6,6

Sykehusapotekenes omsetning har økt vesentlig over tid, veksten var på 10 % fra 2016 til 2017. I 2017 var det i Norge 32 sykehusapotek, og staten eide 30 av disse gjennom helseforetak. Sykehusapotekene omsatte i 2017 for 6,6 mrd. kr, med en driftsresultatmargin på 1 %.

Sykehusapotekene har langt høyere gjennomsnittsomsetning (205 mill. kr) enn primærapotekene. Det største sykehusapoteket omsatte for 739 mill. kr i 2017. Gjennomsnittlig varekostnad for sykehusapotekene var 80,7 % i 2017 (inkl. legemiddelomsetningsavgiften), sammenlignet med 70,4 % for primærapotekene.

Tabell nr. 7

Andre nøkkeltall 2017 - Sykehusapotek helt driftsår		
	millioner kr	% av totalomsetningen
Handelsvarer	368	6,5
Reseptfritt	114	1,7
Areal m2	21373	
Årsverk stk.	988	
Antall apotek i statistikkgrunlaget	32	

Sykehusapotek omsetter i mindre grad handelsvarer og reseptfrie legemidler enn primærapotek. Omsetningen er rimelig stabil. Antall årsverk er i 2017 redusert med 14 %.

5. Antall apotek

Figuren viser antall apotekkonsesjoner ved årsskiftet 31.12.2017. Ved årsskiftet 2018 var det 908 apotekkonsesjoner. 4 apotek ble nedlagt i 2017.

Diagram nr. 1

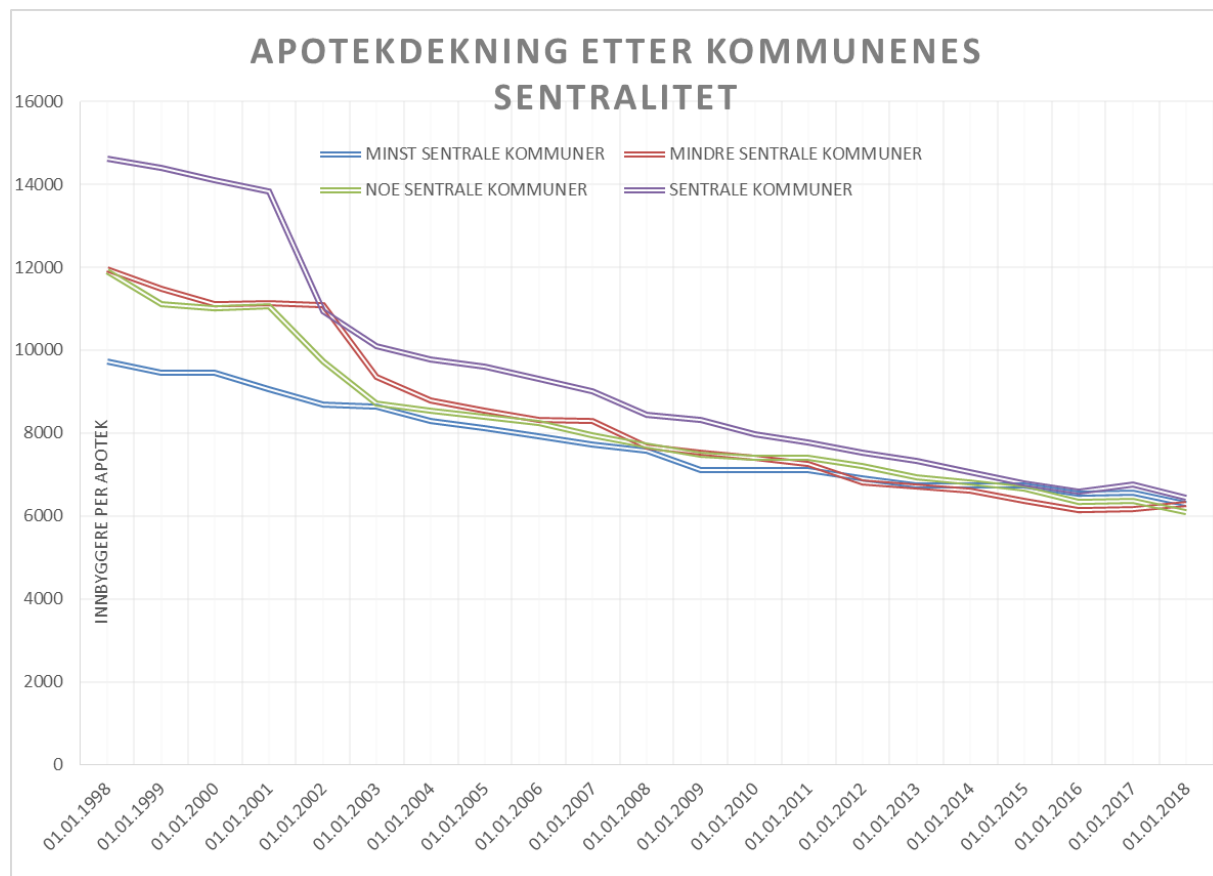

Legemiddelverket har laget en oversikt over utvikling i apotekdekningen i et eget notat². Følgende figur viser apotekdekning etter kommuners sentralitet i perioden 1998-2017. Se notatet på www.legemiddelverket.no for nærmere informasjon.

² <https://legemiddelverket.no/import-og-salg/apotekdrift/apotekdekning-i-norge-fra-1980-til-2015>

Diagram nr. 2

Kilde: Legemiddelverket/SSB

6. Økonomien i apotekkjedene, grossistene og holdingselskapene

Mesteparten av legemiddelforsyningen i Norge foregår via vertikalt integrerte distribusjonskanaler. Det betyr i praksis at omsetningen og marginen kan omfordres til en viss grad internt. For å få et mer fullstendig bilde av økonomien i apoteknæringen må man også se på de økonomiske resultatene i de tilhørende selskapene (holdingselskap, kjede og grossist).

Nøkkeltallene viser en stabil økonomisk utvikling.

Tabell nr. 8

Årsregnskapsdata legemiddeldistributørene i Norge																			
Selskap	År	Omsetning					Driftsresultat					Resultat før skatt							
		2003	2010	2015	2016	2017	2018	2003	2010	2015	2016	2017	2018	2003	2010	2015	2016	2017	2018
Apotek1*																			
Apotek 1 Gruppen AS (Apokjeden AS)*		181	298					99	123					58	1 194				
Apotek 1 Gruppen AS		3 531	5 782	9 124	10 114	11 749		-8	256	411	559	579		-3	290	409	564	552	
Apokjeden Distribusjon AS		3 962	4 524					60	264					36	283				
Boots**																			
Boots Norge AS		2 486	3 646	5 339	3 999			22	0	179	-62			-9	-6	187	-53		
Alliance Healthcare Norge AS		2 206	3 168	7 229	8 104			17	144	65	94			6	153	43	73		
Vitus***																			
Norsk Medisinaldepot AS ***		72	8 288	1 595	6 977	7 971	10 079	18	399	-18	208	269	324	10	401	-28	182	266	253

Tallene er i mill NOK og er samlet fra årsberetningene til selskapene.
 Resultat er etter finans- og før skattekostnad.
 *Selskapene knyttet til Apotek 1 Gruppen AS har awikende regnskapsår 1.2 - 31.1.
 Apotek1 Gruppen AS, Apokjeden Distribusjon AS og Apotek1 Norge AS fusjonerte i 2015 med sist nevnte som overtagende selskapet og skiftet navn til Apotek1 Gruppen AS i 2015.
 **Selskapene knyttet til AllianceBoots Plc har awikende regnskapsår 1.4.- 30.3.fra 2006. Fra 2014 blir regnskapsåret avsluttet 30.8.2015 (17mnd).
 Boots Norge AS og Alliance Healthcare Norge AS har awikende regnskapsår 1.9-30.8. for 2016.
 *** Vitusapotek AS og NMD Grossisthandel AS fusjonerte med Norsk Medisinaldepot AS 1.1.2007.
 I 2017 viser NMD AS regnskap for perioden 1.4.2017 til 31.3.2018.

7. Driftstøtte og fraktrefusjon

Driftstøtte til apotek

Tabell nr. 9

Driftstøtte 2017			
	Tildelt støtte (1000 kr)	Antall apotek	Kjedeknytning
Vaktapotek	644	5	4 stk i kjede, 1 H.F
Distriktsapotek	3 380	8	5 frittstående, 3 i kjede
Institutt for Energiteknikk	2 796	1	
Total driftsstøtte	7 000		

Totalt ble det for kalenderåret 2017 utbetalt 7 mill. kr i driftstøtte til apotek. Av dette gikk 2,8 mill. kr til Institutt for energiteknikk. Den øvrige driftsstøtten ble fordelt med 3,3 mill. kr til distriktsapotek og 0,6 mill. kr til vaktapotek. 14 driftstøttesøknader fra apotek ble innvilget.

Tabell nr. 10

Driftsstøtte - utvikling over tid								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Utbetalt beløp (i hele tusen)	13 000	8 769	9 822	6 476	6 299	5 000	6 000	7 000
Søkt beløp (i hele tusen)	17 160	10 750	12 102	8 591	6 604	7 037	7 351	7 578
Avkortning (i %)	32,0	22,6	23,2	32,7	4,8	40,7	22,5	8,3

Det ble søkt om driftsstøtte for 7,5 mill kr i 2017. Når man ser på utviklingen av søkt driftsstøtte mot faktisk utbetalt driftsstøtte over tid, så har dette vært stabilt siden 2014 med varierende utbetalingsgrad. Utbetalingsgrad og størrelsen på avkortningen styres av årets bevilgning. I 2017 ble 92 % av søkt beløp utbetalt til apotek med behov for driftsstøtte.

Ytterligere informasjon om driftstøtteordningen finnes på www.legemiddelverket.no.

Fraktrefusjon

Ordningen forvaltes av Statens legemiddelverk. Apotekene krever refusjon månedlig for andelen av forsendelseskostnaden pasientene ikke skal betale selv.

Det ble totalt utbetalt 4,7 mill. kr i fraktrefusjon i 2017.

100 prosent-ordningen for forsendelse av legemidler fra apotek gjelder for sending av legemidler til følgende grupper pasienter:

- Allmennfarlige og smittsomme sykdommer
- Immunsvikt
- Cystisk fibrose
- Spesialproduserte legemidler med kort holdbarhet
- Faktorkonsentrat til personer med alvorlig blødersykdom

Se www.legemiddelverket.no for mer informasjon.

8 Nettapotek

Den 22. oktober 2016 ble en ny bestemmelse inntatt i apotekforskriften § 42 andre ledd. Forskriften åpnet for salg av reseptpliktige legemidler på nett, og ga med dette apotek muligheten til salg av reseptpliktige legemidler ut over eget geografisk nærrområde. For å drive nettapotek er norske nettapotek pliktige til å registrere seg og godkjennes av legemiddelverket. Ved årsskiftet 2018 hadde 20 apotek denne godkjenningen for netthandel. Av disse 20 var 18 primærapotek med omsetning på 700 mill. kr. Det tilsvarer en omsetningsandel på ca. 3,1 % i primærapotekmarkedet.³ I Sverige, hvor nettapotek har vært lovlig siden høsten 2015, er omsetningsandelen 8 % for 2017.⁴

Ser man på fordelingen av omsetningen per salgskategori, så er salgsandelen for reseptpliktige legemidler tilnærmet lik gjennomsnittet mens handelsvareandelen er ca. 5 % høyere enn gjennomsnittet for primærapotek. Apotekene med godkjenning som nettapotek hadde et samlet negativt driftsresultat på -53 mill. kr. 44 % av apotekene hadde et negativt driftsresultat.

---

³ Rapportert omsetning inkluderer både salg i apotek og nettsalg.

⁴ http://www.sverigesapoteksforening.se/wp-content/uploads/2018/07/medium-Branschrapport_Apoteksforeningen_2018_final_webb_v2-1.pdf